CZU: 81`35=135.1=111 **DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.13353622**

ASPECTE LINGVISTICE SPECIFICE MECANISMULUI DE ABREVIERE ÎN LIMBA ROMÂNĂ ŞI LIMBA ENGLEZĂ

Parascovia COZMA (CAZACU)

asistent universitar, MA
Universitatea de Stat din Moldova, Chişinău, RM
orcid id: https://orcid.org/0000-0002-7291-3138

The article explores the dynamic evolution of language, emphasizing the importance of abbreviations in reflecting contemporary reality. Historical, political, cultural, and social events significantly influence language expression, with mechanisms such as abbreviations adapting to meet modern communication needs. The study highlights the distinctions between different types of abbreviations, their formation, and their roles in different languages, especially in Romanian and English. The increasing use of abbreviations underscores their relevance in global interactions, demonstrating the language's adaptability and the ongoing scholarly interest in this linguistic phenomenon.

Keywords*: typology, abbreviations, initialism, acronym, clipping*

Realitatea în care trăim se află în continuă evoluţie, sărind de fiecare dată peste propriul apogeu stabilit. Aceasta duce la o dezvoltare necontenită a modalităţilor de exprimare ale limbii. Evenimentele istorice, politice, culturale şi sociale devin piloni hotărâtori în schimbările ce au loc în procesele de exprimare ale limbii. Ţinând cont de faptul că aceasta dispune de numeroase mecanisme de îmbogăţire a lexicului, se adaptează corespunzător cerinţelor timpului, astfel încât să exprime în mod adecvat realitatea contemporană.

Mecanismul descris în această lucrare, este abrevierea, unul actual în contextul dezvoltării permanente a tuturor domeniilor. Evoluţia limbii şi a literaturii care s-a vorbit, scris şi dezvoltat în toată lumea, scoate la iveală faptul că abrevierea nu este un fenomen nou ci unul integru al activităţii de notare a limbilor cu ajutorul semnelor alfabetice, care devine din ce în ce mai productiv şi necesar, fiind un mecanism contemporan în contextul dezvoltării continue a tuturor domeniilor de specialitate. Actualmente, putem vizualiza un adevărat boom a acestor metode lexicale datorită utilizării în lexicul actual şi a contribuţiei acestora la internaţionalizarea lexicului, o trăsătură poate , cea mai importantă. Motivul primordial al apariţiei acestei activităţi a fost economia de efort, spaţiu în procesul de scriere. Un alt motiv reprezintă rapiditatea activităţii de scriere. În realitatea actuală, ţinând cont de faptul evoluţiei umane şi a dorinţei aprige de modernizare, a lipsei de timp, abrevierile au creat cu încredere loc în toate domeniile comunicării.

Primele abrevieri au fost realizate în inscripţiile antice. Cel mai utilizat acronim era SPQR, acronim prezent pe monede, documente publice sculptate în piatră, fiind utilizat în calitate de semnătură oficială a guvernului Republicii Romane, discifrânduse

prin ”Senatus Populusque Romanus” (Senatul și poporul roman). Ulterior, acestea s-au răspândit în manuscrise. Inițial, romanii aveau tendința de a prescurta numele de persoane până la prima literă. Evident, cuvintele care se foloseau pe larg și erau cunoscute, la fel au adoptat acest proces. Chiar și la început, existau anumite reguli nescrise care se respectau în scopul de a asigura comprehensiunea comunicării, de exemplu repetarea uneia și aceleiași litere, presupunea numărul plural. O categorie aparte erau textele juridice, deoarece în acest domeniu abrevierile se foloseau într-un număr destul de mare, fapt constatat și în prezent. Astfel, a fost necesară alcătuirea unor liste cu abrevieri și, indispensabil, alcătuirea unui sistem de reguli, deja scrise, referitor la acest procedeu.

Ideile de bază a tuturor studiilor lingvistice contemporane se conturează în raport cu condițiile existenței umane într-o lume nouă, ceea ce presupune și accentuează dezvoltarea continuă a umanității, o evoluție absolut rapidă. Astfel se subînțelege ideea că viața nu oferă timp pentru a scrie sau a pronunța în întregime anumite cuvinte și mai ales grupuri de cuvinte. În mod clar, scriitorii și oratorii recurg în expunerea ideilor sale la diverse abrevieri; cunoscute de specialiști, dar ignorate de publicul larg, pentru care acestea reprezintă, deseori, un adevărat mister.

Cele trei tipuri de abrevieri cunoscute sunt: trunchierea, acronimul, sigla. Invazia acestor abrevieri în textul scris cât și în actul de vorbire, duce după sine o regulă importantă: comunicarea reușită atât culturală cât și cea interculturală. Textul trebuie să fie comprehensibil receptorului actului de comunicare. Referitor la siglă, dicționarul de termeni lingvistici propune următoarea definiție:

SÍGLĂ, sigle, s. f. Prescurtare convențională formată din litera inițială sau din grupul de litere inițiale folosite în inscripții, în manuscrise etc. pentru a evita cuvintele sau titlurile prea lungi. – Din fr. sigle, lat. sigla. (SCoPAFF- Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed).

Diferența principală dintre sigle și acronime se referă la faptul că primele se pronunță nesilabic, pe când acronimele pornesc de la siglele care se pronunță ca un cuvânt întreg [5]. Dicționarul explicativ al limbii române oferă următoarea definiție:

ACRONÍM, acronime, s. n. Cuvânt format din prima sau primele litere ale cuvintelor dintr-o sintagmă, dintr-o expresie, dintr-un titlu etc. – Din fr. acronyme. (IPM -Integrated Pest Management) [6].

În lingvistică, termenul „acronim” a fost creat și separat de „abreviere” în 1943, apoi a început să provoace confuzie. În acea perioadă se luau în considerare trei perspective diferite: *abrevierile și acronimele* sunt categorii absolut separate; *abrevierile* sunt un tip de acronime; *acronimele* sunt un tip de *abreviere*. Rolul acestor acronime era de a armoniza discursul, fiind o alternativă potrivită pentru cuvintele lungi și sintagmele complexe, chiar dacă uneori aceste prescurtări erau ambigue și imposibil de pronunțat [1].

Distincția de bază dintre *sigle* și *acronime* este faptul că siglele se pot pronunța nesilabic în timp ce acronimele derivă din siglele care se pronunță ca un cuvânt întreg. Se întâmplă însă, ca anumite abrevieri să fie considerate deopotrivă fie sigle, fie acronime potrivit grupurilor sociolingvistice distincte dar și după maniera de a fi pronunțate ca un cuvânt întreg.

Acronimele se scriu cu majuscule, în cazul în care sunt formate din inițialele cuvintelor care formează denumirea sau expresia abreviată. Pentru anumite denumiri, fiecare limbă a Uniunii Europene are propria sa abreviere, în timp ce pentru altele s-a impus abrevierea în una dintre celelalte limbi (în special din limba engleză sau franceză), de exemplu:

EN- ***European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD)***
FR- ***Fonds européen agricole pour le développement rural (Feader)***
RO- ***Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR)***
DE- ***Europäischen Landwirtschaftsfonds für die Entwicklung des ländlichen Raums (ELER)***

Engleză

EN- ***European Committee for Standardisation (CEN)***
RO- ***Comitetul European pentru Standardizare (CEN)***
DE- ***Europäisches Komitee für Normung (CEN)***

Caracteristica de bază a acronimului este lizibilitatea ca un singur cuvânt în secvența de litere, silabe sau grupuri de litere consecutive ce formează acronimul, care, prin urmare, nu este mereu format doar din litere inițiale. Astfel, nu există reguli stricte pentru formarea acronimelor, nici pentru dimensiunea segmentelor decupate, nici în ceea ce privește ordinea lor.

Cât despre sigle, creatorii de sigle de cele mai multe ori se străduiesc ca acestea să fie omonime ale unor cuvinte preexistente având o oarecare legătură cu ceea ce denumesc: ESPRIT (EN- European Strategic Programme on Research in Information Technology -„Programul strategic european de cercetare în tehnologia informației"), omonim al cuvântului francez esprit „spirit". Siglele care se pronunță alfabetic sunt considerate numai sigle, iar cele pronunțate silabic, pot fi considerate și acronime.

Fenomenul acronimiei se referă doar la numele proprii de societăți comerciale, firme, agenții, în timp ce siglele denumesc atât nume proprii, cât și cele comune. În categoria numelor proprii denumite de sigle putem enumera: formațiuni politice (PDM, PLDM), organisme internaționale Banca Europeană pentru Reconstrucții și Dezvoltare (BERD), bănci (MAIB), (BNR), asociații și societăți. În categoria numelor comune denumite de sigle se include terminologia diverselor domenii de specialitate: tehnică, economică, științifică. Categoria numelor proprii generează compuse care au caracter instabil, acest fapt datorându-se apariției și dispariției referentului.

La modul general, specialiștii în domeniul lexicologiei române, disting tipuri de abrevieri asemenea altor limbi. În acest sens, exemplificând, vom analiza clasificarea propusă de M. Vîlcu în *Tipuri structurale de abrevieri în limba română* [4, p.138]. În funcție de modul în care se formează și de cum funcționează, abrevierile sunt clasificate în următoarele tipuri:

1. *Trunchiere*- sunt cuvinte scurtate prin omisiunea unor litere sau silabe, cu excepția literelor inițiale, prin reducerea unei părți a cuvântului. Acest tip de scurtare a cuvintelor există în limba română atât influenței străine, cât și creații autentice: mln.- milioane, prof.- profesor, dl- domnul, nr.- numărul. Motivele utilizării procedeului de trunchiere sunt după cum urmează: economia lingvistică, comoditatea vorbitorilor, originalitatea și expresivitatea.

2. *Acronim*- unități lexicale formate din prima literă sau silabe (fragmente) inițiale ale cuvintelor care compun o sintagmă, o expresie, un titlu, fiind pronunțate conform valorii lor fonetice *(Moldtelecom, salvamar)*. Extins, acest tip poate include și abrevierile de tip mixt- asociații de inițiale cu fragmente de cuvinte, silabe sau cuvinte întregi (ex: *SCoPAFF*- Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed). Principiul de formare a acronimelor este ca: formația de cuvânt nou creată să pară a fi un cuvânt de sine-stătător, să poată fi scrisă și pronunțată cu ușurință.
3. *Siglă*- reprezintă o prescurtare convențională, formată din litere inițiale sau din grupuri de litere inițiale, cu scopul de a evita titlurile, expresiile prea lungi, fiind pronunțate cu numele literelor alfabetului limbii române sau din limbi străine. Influența modelelor anglo- americane precum, *SUD*- Directiva privind utilizarea durabilă a pesticidelor, *WHO*- Organizația Mondială a Sănătății, motivează extinderea procedeului. Pentru siglele împrumutate, în același timp de circulație internațională, ale căror formații de bază nu sunt analizate în limba română, perceperea sensului se realizează în mod global, la nivelul compusului. (*SOS, NATO, CD, OK*).

În *Noua revistă Filologică* [1], Zinaida Tărâță prezintă un nou tip de abrevieri- ”abrevieme”, ce desemnează „unitățile lexicale derivate de la abrevieri prin diferite procedee: derivare (ozenist, antiradar), compunere (ufolog, ozenolog), contaminare (ozenaut, NATOgrafie)” [3, p.40]. În acest mod, cele mai frecvente derivate substantivale sunt *numele de agent* formate cu sufixul *–ist*, care pot funcționa și ca adjective (ex. oengiști).

Este important să menționăm că anumite abrevieri de origine diferită (calchieri, împrumuturi) și-au estompat bazele formative și nu se mai recunosc ca fiind abrevieri, morfologic comportându-se ca unități lexicale autonome. În dicționare, indicându-se astfel indicii gramaticali de gen (*aragaz, aragazuri, s.n; radar, radare, s.n*). Inițializarea abrevierilor în sistemul gramatical al limbii române se efectuează prin câteva etape. Prima etapă a familiarizării abrevierilor este repartizarea acestora în clase morfologice:

- *Substantive* (WHO- Organizația Mondială a Sănătății, SUD-Directiva privind utilizarea durabilă a pesticidelor).
- *Adjective* (tabecist- ftizic, tuberculos)
- *Verbe* (SOS- ”Salvați sufletele noastre”, a radariza- a detecta și localiza un obiect cu ajutorul radarului).
- *Adverbe* (OK- în regulă).

O altă etapă este căpătarea categoriei gramaticale de gen, număr, caz, determinare: ONG- ONG-ul – ONG-urilor, *gradul de respectare a limitelor maxime de reziduuri* (LMR). Genul abrevierilor se indică în context prin anumite mărci flexionare: articol nehotărât (un VIP), articol hotărât (ONG-ul, SMR-ul – Stat Memru Raportor), determinanți (LMR ridicat) sau prin asociere cu genul primului substantiv din formația lexicală sursă: *UE extinsă prezintă un anumit număr de membri*, *EFSA va finaliza o evaluare pilot a efectelor cumulative ale expunerii la pesticidele din alimente)*.

Deși, fenomenul abrevierii a constituit și continuă să constituie obiectul de cercetare al multor lingviști consacrați, rămân încă neelucidate anumite aspecte de ordin fonetic, lexical, gramatical. Acest lucru se datorează ritmului alert de viață al omului

modern, al dezvoltării continue a societății, a domeniilor profesionale şi a tuturor domeniilor activității umane. Un alt motiv ar fi presiunea unor modele străine, cu circulație internațională şi luând în considerație viteza globalizării şi avansării, nu toate compusele de tipul abrevierilor ajung să fie motivate, descifrate, astfel au loc confuzii, imprecizii dar şi împrumutul ”crud” de expresii. De altfel, abrevierile rămân a fi foarte importante în domeniile specializate, precum cel politic, economic, administrativ.

În limba engleză, abrevierile au dus la diverse contradicții în rândul lingviştilor, generând diverse tipologii care se suprapun, se diferențiază sau se completează reciproc. Teoria lui T.McArthur oferă în *The Oxford Companion to the English Language* [2] o dfiniție pentru abreviere- ”The shortening of words and phrases and a result of such shortening” . Ce ține de tipologie, T.McArthur descrie 3 categorii:

Fig.1.1 Tipologii de abreviere

Categorie	Exemple
1. Abrevieri bazate pe litere	*EFSA* (European Food Safety Authority)
2. Abrevieri bazate pe silabe	*CTX- group* **(**Ciguatoxins group)
3. Abrevieri hibride	*SCoPAFF* **(**Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed) *PRIMo (*Pesticide Residue Intake Model)

Ulterior, abrevierile cu funcție lexicală, pot fi şi ele categorisite:

1. *Initialism* (siglă) sunt cuvinte formate din prima literă a unei serii de cuvinte care sunt pronunțate literă cu literă dar nu sunt separate de puncte. Cu toate acestea, dacă facem diferențiere dintre engleza Britanică şi engleza Americană, atunci prima nu foloseşte niciodată puncte între literele inițiale, iar pentru engleza Americană este o caracteristică de stil. Diferența dintre inițialisme şi abreviere, este că, ultimele au intenția de a fi pronunțate în forma lor completă de exemplu: ”*Dr*”- doctor, în timp ce inițialismele se pronunță de sinestătător, formând un cuvânt nou precum ” *PPP*- Produse de Protecție a Plantelor”; Deşi, mult mai rar utilizat, este vehiculat şi termenul ”aphabetism”, provenind de la rădăcina ”alphaet”, care reprezintă un sinonim terminologic pentru ”initialism”.
2. *Acronym* (acronim)- este un grup de litere care poate fi şi este pronunțat ca un cuvânt întreg. De asemenea acronimele au devenit foarte întrebuințate în oferirea denumirilor companiilor sau organizațiilor prin literele inițiale. (ex. *EFSA*- European Food Safety Authority, *SUD*- Sustainable use of pesticides Directive);
3. *Clipping* (trunchiere)- conform lui Marchand denotă un proces de formare a cuvintelor care constă în reducerea unui cuvânt la un singur fragment din componența acestuia , se formează prin prescurtarea unui lexem până la una, două sau trei silabe: ”photo” de la *photograph* sau un proces de abreviere a unui cuvânt până la un element prin anumite pierderi fonetice: ”plane” de la *airplane,* ”ad” de la

advertisment, ”flu” de la *influenza.* Inițial, termenul ”clipping”, nu era diferențiat de noțiunea generală ”abreviere”.

4. *Blend* (cuvânt telescopat) sunt cuvinte formate din primele silabe a două sau trei lexeme combinate și pronunțate în calitatea unui cuvânt oișnuit precum (ex: ”brunch” de la breakfast + lunch). Pentru prima dată termenul a fost folosit în lingvistică de către Quirk și Algeo în anii ’70, caracterizând un amestec de cuvinte. Până atunci, se considera că acest termen nu are bază și importanță teoretică și de aceea, structurile date erau încadrate în componența altor concepte. „Blend” provine de la engleza veche „blandan” cu sensul de „amestec”.

Ca urmare, tipurile de bază, au generat variații și hibrizi:

1. *Initialism* + *acronym* – pot fi pronunțate atât pe litere, cât și ca un cuvânt întreg, de exemplu formă care pare a fi un tip, dar în realitate este altul (ex. *WHO* – World Health Organization, *FACTS*- Feed Additives maximum safe Concentration in feed for Target Species, la prima vedere pare că poate fi pronunțat ca un cuvânt, însă trebuie pronunțat pe litere);
2. Parțial *initialism* – parțial *acronym* – parțial e pronunțat ca un cuvânt, parțial pe litere (ex. *DG SANTE*- Directorate-General for Health and Food Safety);
3. Combinație de grupuri de litere și *clipping* (ex. *ARPAnet* – Advanced Research Projects Agency computer network);
4. *Initialism* adaptat ca *acronym* (ex. PECs- Predicted Environmental Concentrations).

În lexicologia limbii engleze, la început, termenul *initialism* se referea la toate tipurile de abrevieri formate din litere inițiale, fără a se face referință la modul de pronunțare. Ulterior, însă, atât datorită avansării și dezvoltării societății cât și a cercetărilor specialiștilor, care se află în conexiune reciprocă, este introdus și conceptul de *acronym* pentru abrevierile pronunțate ca niște cuvite obișnuite. Până și în prezent, există controverse și confuzii între concepte, afirmându-se că orice abreviere formată din litere inițiale se numește acronim sau acronimele fiind abrevieri pronunțate ca niște cuvinte, iar *initialisms* (siglele) abrevieri pronunțate separat pe litere.

Concluzii

Tendința în creștere a utilizării abrevierilor, integrarea lor treptată în sistemul scrierii și al vorbirii, studierea lor de către cercetători și chiar confuziile care au loc demonstrează interesul crescut față de aceste procedee. În același timp se prezintă capacitatea limbilor de a adopta și adapata, dezvolta în mod specific, propriu și deosibit de alte limbi un procedeu internațional de formare a cuvintelor. Abrevierea este o caracteristică specifică globalizării, iar faptul că acest procedeu este utilizat și în alte limbi și ia amploare din ce în ce mai mult, demonstrează că limbile se află într-o permanent interacțiune, ceea ce este o altă trăsătură a globalizării. Aceste procedee devin importante mijloace de îmbogățire a vocabularului denumind obiecte, organisme, organizații , instituții, societăți. Motivul principal pentru utilizarea acestora este economisirea de spațiu tipografic, timp (redactarea, citirea), ceea ce corespunde omului contemporan de a se exprima cât mai concis. Odată cu dezvoltarea sferelor sociale a sporit și cantitatea de informație care a determinat micșorarea volumului textului prin crearea prescurtărilor, obținându-se lexeme mai economice din punct de vedere fonetic.

Astfel, s-au creat mai multe tipuri de abrevieri, reamintim: trunchiere, cuvânt telescopat, acronim și siglă. În limba română, diferența dintre acronim și siglă se reduce la aspectul grafic, fie lipsește; iar în limba engleză se accentuează atât diferența fonetică cât și cea grafică, ceea ce demonstrează faptul că în limba română abrevierile nu sunt analizate destul de profund, fiind neclarificate anumite aspecte de ordin fonetic, lexical, gramatical. Cu toate acestea, abrevierile constituie și vor continua să constituie obiectul de cercetare al multor lingviști.

Pentru a sumariza idea a ceea ce reprezintă acronimele și siglele, vom oferi definiția acestora: *Acronimul* este prescurtarea unei expresii sau a unui termen-sintagmă, la care se folosesc inițialele sau fragmentele inițiale ale componentelor și este pronunțat ca o unitate întreagă (ex: *FAO, PEST*); *Sigla* este un ansamblu de litere inițiale, în care fiecare literă se pronunță separate (ex: *GMO, F2F*). De aici se deduce hotarul ce diferențiază aceste două concept.

Abrevierile sunt definiția omului modern, al dezvoltării continue a societății, a domeniilor de specialitate. Presiunea unor modele străine, cu circulație internațională, viteza globalizării și avansării, nu toate compusele de tipul abrevierilor ajung să fie motivate, descifrate, astfel au loc confuzii, imprecizii dar și împrumutul ”crud” de expresii. De altfel, acestea rămân a fi foarte importante în domeniile specializate, precum cel politic, economic, administrativ.

Bibliografie

1. CANNON G. Abbreviations and Acronyms in English Word-Formation// American Speech, vol. 64, nr. 2, 1989. p.99-127 https://www.euralex.org/elx_proceedings/Euralex1988/026_Garland%20Cannon%20(College%20Station,%20Texas)%20%20English%20Abbreviations%20and%20Acronyms%20in%20Recent%20New-Wo.pdf
2. MCARTHUR T. The Oxford Companion to the English Language. New York: Oxford University Press, 1992. 1216 p. https://vdocuments.mx/mc-arthur-tom-the-oxford-companion-to-the-english-language-1992.html?page=35 (website) (accesat la 20.03.2024)
3. TĂRÎȚĂ Z. Noua Revistă Filologică, Anul III, Nr. 1-2 (5-6), 2012, (accesat la 20.03.2024) http://dspace.usarb.md:8080/jspui/bitstream/123456789/3044/3/T%C4%83r%C3%AE%C5%A3%C4%83_Z_abrevieri.pdf (accesat la 20.03.2024)
4. VÎLCU MARCELA, Tipuri structurale de abrevieri în limba română, Universitatea de Stat „Dimitrie Cantemir”, Republica Moldova https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/137-139_6.pdf
5. https://dexonline.ro/definitie/acronim (accesat la 21.03.2024)
6. https://dexonline.ro/definitie/sigl%C4%83 (accesat la 21.03.2024)